Desmuntant Leonardo: la punta d'un enorme iceberg

Autor: Sito Millán
Data de publicació: 23-10-2014

El llicenciat en Història de l'Art Sito Millán ens parla dels seus estudis universitaris i opina que, més enllà de tota complicitat amb el discurs oficial, el nostre documental "vol arribar al moll de l'os per revisar un passat que sovint qüestionem molt poc".

El passat 10 de juliol s'estrenà a Barcelona un documental sobre la figura d'un geni universal reconegut per tothom: l'enorme Leonardo da Vinci. S'hi reflexiona entorn la imatge que ens ha arribat d'aquest artista inclassificable, però, sobretot, i aquí rau el nostre interès principal, la que no ens ha arribat tan definida. I és que Desmuntant Leonardo fa, al nostre entendre, un sa exercici d'apropar-nos a la història des de diferents angles de visió possible, angles que sovint ens aporten més preguntes que respostes.

Leonardo va ser –i continua sent– un personatge polièdric i mediàtic que no deixa mai indiferent al seu pas. Va ser un d'aquests humans intemporals, anacrònics i brillants que passen per aquest planeta cada cert temps i ens demostren, com una mena d'avatars, que la creativitat en el seu sentit més ample i elevat, és quelcom més que ens enlaira a un estadi superior d'existència.

A Desmuntant Leonardo no es posa en cap moment en dubte la gegantina figura d'aquest enorme creador, sinó que hi apareixen un seguit d'incògnites al voltant de la seva procedència en relació a un hipotètic però més que probable llinatge noble familiar. Certament, pensar que un noiet nascut en un poble perdut al mig de la Toscana i fill d'una mare analfabeta, pugui esdevenir un personatge cobdiciat per treballar a les més altes esferes europees de l'època, és el més semblant a una bon guió de l'últim film de la factoria Disney.

Sigui com sigui, els humans, vinguem de qualsevol cultura o civilització, estem molt acostumats a escoltar i creure tot tipus d'històries, mitologies, contes i fàules vàries per recrear una cosmovisió el més tangible i organitzada possible. Aquest documental ens ajuda a adonar-nos d'això mateix, que la Història no és més que un capítol d'aquest infinit llibre

de contes que, de manera més aviat romàntica i infantil, tendim a recrear i a perpetuar en el temps.

Per tant, veiem en aquest desmuntatge històric, un tornar a organitzar uns fets que més enllà del discurs de sempre, d'aquesta HISTÒRIA escrita sempre pels mateixos, obre la porta a noves hipòtesis que probablement ens ajuden a entendre amb més veracitat la profunda realitat del nostre passat comú. El valor intrínsec del documental rau en voler arribar al moll de l'os per revisar un passat que sovint qüestionem molt poc. Des de l'opinió pública al mateix sistema educatiu universitari, i passant per alguns dels mateixos investigadors, sovint poc crítics i domesticats, sentim una manca d'afany de reinterpretacions que ens aportin més llum i noves informacions objectives. Aquesta manca de rigor i despreocupació històrica fa pensar que acceptem l'únic relat possible com a bo i únic; és a dir, que podem tenir la sensació de sentir-nos profundament manipulats i adoctrinats. Va ser aquesta mateixa sensació la que personalment vaig sentir en acabar el film. La meva flamant llicenciatura d'Història de l'Art, aconseguida l'any 2006, quedava en part qüestionada i posada en entredit. Allò que els millors especialistes del pais en el Quattrocento i Cinquecento italià em van explicar sobre el tema era, en part, una nova complicitat amb el “discurs històric oficial”. Deixeu-me dir de passada, que precisament la figura de Leonardo no s'estudiava gaire a la carrera: era massa “difícil de classificar”.

Finalment, quan acaben els 70 minuts de rodatge, t'envaiex la idea de saber que encara tenim una enorme feina per reubicar i reinterpretar uns documents i uns vestigis provinents de tants i tants personatges històrics plens, encara a dia d'avui, de clarobscurs i misteris per resoldre.

Leonardo és potser la punta d'un enorme iceberg.

Sito Millán

Llicenciat en Història de l'Art per la Universitat de Barcelona

14 d'ocuture del 2014